

Kortanalys 2025:1

Risk för våld i partnerrelation

En statistisk analys av sociodemografiska faktorer

Innehåll

Sammanfattning	2
Inledning.....	4
Tidigare undersökningar.....	5
Syfte och frågeställningar	8
Metod	9
Datamaterial	9
Redovisning och analys.....	9
Variabler.....	11
Begränsningar	14
Resultat	16
Utsatthet för våld sammantaget	16
Utsatthet för fysiska våldsformer eller hot	17
Utsatthet för icke-fysiska våldsformer.....	19
Avslutande diskussion	22
Referenser	26
Bilagor	31
Bilaga 1. Genomgång av mått på våld	31
Bilaga 2. Övriga tabeller.....	32

urn:nbn:se:bra-1218
© Brottsförebyggande rådet 2025

Författare: Johanna Viberg

Vetenskaplig granskare: Professor Margareta Hydén vid Linköpings universitet har vetenskapligt granskat ett utkast till kortanalysen och lämnat värdefulla synpunkter. Det är dock Brå som i alla avseenden ansvarar för innehållet i rapporten.

Omslagsillustration: Susanne Engman

Produktion: Brottsförebyggande rådet, Box 1386, 111 93 Stockholm

Telefon 08-527 58 400, e-post registrator@bra.se, www.bra.se

Den här kortanalysen kan laddas ner från Brås webbplats <http://www.bra.se>

Sammanfattning

Våld i partnerrelationer är ett allvarligt samhällsproblem som orsakar stort mänskligt lidande, vilket gör det till ett prioriterat område för rättsväsendet.

I den här kortanalysen undersöks vilka sociodemografiska faktorer som ökar risken för att utsättas för våld i nära relation, av en nuvarande eller tidigare partner. Risken för utsatthet studeras dels för en sammantagen kategori av våldsformer, dels för fysiska våldsformer eller hot, respektive icke-fysiska våldsformer. Separata analyser genomförs även för att studera om det finns signifikanta könsskillnader i fråga om risken för utsatthet.

Datamaterialet som används i kortanalysen samlades in inom ramen för Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2023 via webb- och postenkäter. Ett separat slumpmässigt urval av 30 000 personer i åldrarna 16–84 år fick möjlighet att delta genom att svara på frågor om olika former av våld utövat av en nuvarande eller tidigare partner. I den här kortanalysen avses utsatthet för våld under 2022.

Flera sociodemografiska faktorer har ett samband med risken för att utsättas för någon form av våld

Oavsett vilken våldsform som studeras är ålder den faktor som i störst utsträckning påverkar risken för att utsättas. Risken är störst bland unga och unga vuxna (16–29 år). Även de som inte bor tillsammans med en partner har en större risk för att utsättas, nästan dubbelt så stor, som de som är sammanboende med en partner. Det går dock inte att avgöra om sambandet skulle kunna handla om att en konsekvens av utsattheten är att man flyttat isär från en våldsam partner. En alternativ förklaring skulle kunna vara att de som är sammanboende generellt tenderar att ha en mer stabil relation, och inte att det är just sammanboendet i sig som har en skyddande effekt mot våld.

Resultaten visar också att de som har barn har en förhöjd risk för att utsättas för våld i partnerrelationer jämfört med dem som inte har barn. Även utbildningsnivå är en faktor: risken är större bland dem som enbart har förgymnasial eller som mest gymnasial utbildning. Vidare visar resultaten att de som bor i ett område med socioekonomiska utmaningar har en större risk för att utsättas än de som bor i ett område med goda socioekonomiska förutsättningar.

Risken för att utsättas varierar beroende på vilken våldsform som studeras

I analysen av risken för att utsättas för fysiskt våld eller hot visar resultaten att kvinnor har en större risk än män. När risken för att utsättas för icke-fysiskt våld studeras är förhållandet det omvända, där män i viss mån har en större risk. Resultaten illustrerar en asymmetri mellan kvinnor

och mäns utsatthet, där risken för att utsättas varierar beroende på vilken typ av våld i partnerrelation som studeras.

I analysen av risken för att utsättas för icke-fysiskt våld framträder ett likartat mönster som när risken för att utsättas för någon form av våld studeras. Dock syns ett nytt samband som visar att personer med utländsk bakgrund har en överrisk för att utsättas jämfört med personer med svensk bakgrund.

När risken för att utsättas för fysiskt våld eller hot studeras framkommer i stället färre samband. Vid vad som kan betraktas som grövre våldsformer tenderar risken alltså att vara koncentrerad till vissa sociodemografiska faktorer. I likhet med de övriga analyserna ökar risken för att utsättas ju yngre åldersgrupp som studeras. I den yngsta åldersgruppen, 16–29 år, är risken mer än tre gånger så stor, och bland dem som är 30–44 år är risken mer än dubbelt så stor, som bland dem som är 45 år eller äldre. Även de som inte är sammanboende med en partner har mer än dubbelt så stor risk för att utsättas. Ålder och ifall man bor tillsammans med en partner eller inte är alltså faktorer som har ett starkt samband med risken för att utsättas, inte minst när det gäller utsatthet för fysiska våldsformer eller hot. Ett annat samband som syns i analysen av utsatthet för icke-fysiska våldsformer är att ha som mest gymnasial utbildning jämfört med en eftergymnasial utbildning.

Sambanden med risken för att utsättas är starkare bland kvinnor än bland män

Resultaten visar att de faktorer som ökar risken för att utsättas för våld i partnerrelationer är liknande för kvinnor och män, men sambanden är starkare för kvinnor. I samtliga analyser där kvinnor studeras separat syns även fler signifikanta samband med risken för att utsättas jämfört med i de separata analyserna för män. Det innebär att risken för att utsättas verkar vara tydligare kopplad till vissa sociodemografiska faktorer bland kvinnor än bland män, där resultaten indikerar att risken skulle kunna vara mer sociodemografiskt utbredd. Bland kvinnor är exempelvis risken för att utsättas för någon form av våld i den yngsta åldersgruppen, 16–29 år, mer än tre gånger så stor som i den äldsta åldersgruppen, medan risken bland män i stället är mindre än dubbelt så stor. Risken för att utsättas för fysiskt våld eller hot är ännu större i den yngsta gruppen kvinnor jämfört med den äldsta – mer än fyra gånger så stor – medan ett samband saknas bland män i samma åldersgrupp.

Ett samband som framkommer tydligare bland män än bland kvinnor är dock att män med utländsk bakgrund har en större risk för att utsättas för fysiskt våld eller hot än män med svensk bakgrund, ett samband som inte syns bland kvinnor. Män med utländsk bakgrund har alltså en större risk för att utsättas, oavsett om det gäller icke-fysiskt våld, eller fysiskt våld eller hot.

Inledning

Att människor utsätts för olika former av våld av en nuvarande eller tidigare partner är ett allvarligt samhällsproblem som orsakar stort mänskligt lidande. Det drabbar ofta inte bara den utsatta personen själv, utan även barn och andra närstående.¹ Många händelser polisanmäls inte heller. Det kan i sin tur innebära en förminskad möjlighet till stöd och hjälp eftersom en polisanmälan kan betraktas vara ett sätt att synliggöra utsattheten och möjlighet till åtgärder mot fortsatt utsatthet.

I maj 2024 publicerade Brå en nationell kartläggning om brott i partnerrelationer. Den syftade till att undersöka hur den självrapporterade utsattheten för våld av en nuvarande eller tidigare partner ser ut bland Sveriges befolkning, såväl på en övergripande nivå som inom olika grupper i befolkningen (Brå 2024a). I våldsbegreppet omfattades fysiskt, sexuellt, psykiskt, materiellt och ekonomiskt våld. I den här kortanalysen avses våld enligt samma definition. En detaljerad beskrivning finns i avsnittet Metod på sidan 9. En fördel med de undersökningar om våld som bygger på självrapporterad utsatthet är att de även fångar händelser som inte polisanmälts, liksom former av våld som inte alltid är belagda med straff (exempelvis psykiskt våld).

I den nationella kartläggningen (Brå 2024a) skattades prevalensen av utsatthet för olika former av våld i partnerrelationer genom deskriptiva mått, och sammantaget uppgav 13,6 procent att de utsatts för någon form av våld under 2022 av en nuvarande eller tidigare partner. För att förebygga och minska det våld som sker i partnerrelationer är det dock även viktigt att söka kunskap om betydelsen av samband mellan olika faktorer och förekomst av olika former av våld. Mekanismerna bakom att vissa personer har en större risk för att utsättas för våld av en partner är inte alltid så enkla som samband mellan olika faktorer; de är ofta mer komplexa. Det är därför angeläget att ta reda på hur mycket varje enskild riskfaktor bidrar när övriga faktorer hålls konstanta. Till exempel måste betydelsen av utbildningsnivå beaktas efter att hänsyn tagits till ålder, eftersom unga inte hunnit utbilda sig i samma utsträckning som äldre.

Våld i partnerrelationer förekommer i alla samhällsklasser och grupper. I Sverige har det dock inte genomförts många kvantitativa undersökningar på befolkningsnivå där man på djupet analyserat om risken för att utsättas är större hos vissa sociodemografiska grupper än hos andra. Dessutom fokuserar merparten av tidigare undersökningar endast på kvinnors risk för att utsättas för våld av män, vilket inte möjliggör synliggörande av eventuella könsskillnader när det gäller utsattheten. Kunskap om vilka

---

¹ Våldet medför även samhällskostnader i form av minskade skatteintäkter, ökade sjukvårdsutgifter samt kostnader för välfärdssystemen och rättsväsendet (Peterson m.fl. 2018, Cornaglia m.fl. 2014, Ehrensaft, m.fl. 2006, Bindler och Ketel 2022, Ornstein 2017).

som har större risk är dock viktig eftersom den kan ligga till grund för riktade insatser.

Tidigare undersökningar

Flera studier har genomförts om våld i nuvarande eller tidigare partnerrelation. Bland annat har det i Sverige genomförts ett antal omfångsundersökningar.² I relation till den här kortanalysens fokus redogörs för relevanta tidigare studier om sociodemografiska faktorer förhållande till risken för att utsättas för våld i en partnerrelation. Primärt beskrivs resultat från kvantitativa studier som genomförts i kulturella kontexter som kan jämföras med den svenska, och i analysen har hänsyn tagits till flera faktorer.

I sammanhanget är det värt att nämna att definitionen av begreppet ”våld” kan variera mellan olika undersökningar, även i den svenska kontexten. De sociala normer som råder påverkar också vilka handlingar som anses vara brottsliga eller inte (UNODC och UNECE 2010). Likaså kan lagstiftningen påverka rådande normer (Galbiati m.fl. 2021). Det understryker att den kunskap om våld i partnerrelationer som används i brottsförebyggande syfte primärt bör baseras på undersökningar som skett i den kontext där kunskapen ska tillämpas.

Asymmetriskt förhållande mellan mäns och kvinnors utsatthet

Merparten av studierna om våld i partnerrelationer fokuserar på kvinnors utsatthet för mäns våld, vilket innebär att mäns utsatthet inte synliggörs i lika stor utsträckning.³ Studier där både män och kvinnor ingår i urvalet visar dock att det generella mönstret är att kvinnor riskerar att utsättas i större utsträckning än män, men storleken på skillnaden mellan könen kan bero på vilken typ av våld som studeras.

I en svensk studie baserad på självrapportdata och genomförd av Skoog Waller och Langeborg (2018), visade resultaten att kvinnor genomgående har större risk än män för att utsättas oavsett våldskategori (psykiskt, fysiskt, sexuellt, ekonomiskt, materiellt och latent våld⁴ samt försummelse). Våldet som kvinnor utsätts för beskrevs även som särskilt allvarligt i jämförelse med det våld som män utsätts för (se även exempelvis Johnson 2006 samt Dobash och Dobash 2004). Det går även i linje med resultat från en nationell enkätstudie i Storbritannien, som visade att skillnaden mellan män och kvinnor var minst när risken för att utsättas för mindre grovt fysiskt våld och emotionellt våld studerades,

---

² I Sverige gjordes den första nationella omfångsundersökningen av våld i partnerrelationer 2001. Där studerades förekomsten av mäns våld mot kvinnor (Lundgren m.fl. 2001). Därefter har andra nationella undersökningar genomförts, bland annat av Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK 2014) och Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (Roks 2022). Brå har vid två tillfällen, år 2014 och 2024, genomfört nationella kartläggningar om våld i partnerrelationer (Brå 2014, 2024a). Båda undersökningarna inkluderade både män och kvinnor i urvalet men tillämpade olika tillvägagångssätt, vilket gör att de inte är jämförbara.

³ Även studier om utsatthet för våld i samkönade relationer är mindre vanliga.

⁴ Latent våld beskrevs i studien som rädsla och minskat livsutrymme,

även om kvinnor hade en något större risk för att utsättas även för dessa former av våld (Khalifeh m.fl. 2013). Risken för att utsättas för mer långvarigt och allvarligt våld med kontrollerande inslag i en partnerrelation var dock betydligt större för kvinnor än för män (se även Ansara m.fl. 2010).

Unga har en större risk för att utsättas än äldre

I flertalet studier framhålls låg ålder som en tydligt riskhöjande faktor för att utsättas för våld i en partnerrelation (Abramsky m.fl. 2011, Capaldi m.fl. 2012, Cho, 2011, Franklin och Menaker 2014, Lövestad och Krantz 2012, Skoog Waller och Langeborg 2018, Wright och Benson 2011). Olika undersökningar använder sig visserligen av varierande gränsdragningar för åldersgrupper, men det generella mönstret är att unga eller unga vuxna är en grupp som ofta studeras separat och att risken för att utsättas minskar ju äldre åldersgrupp som studeras.

Tvetydiga resultat från studier om utsatthet utifrån etnicitet och inrikes respektive utrikes bakgrund

I en avhandling vid Lunds universitet kom forskaren fram till att utlandsfödda kvinnor löper betydligt större risk för att utsättas för våld i en partnerrelation eller bli dödade av en nuvarande eller tidigare partner jämfört med kvinnor födda i Sverige (Fernbrant 2013). Underlaget för studien var till stor del data från enkätundersökningar och det svenska dödsorsaksregistret. Resultaten visade även att det bland de utlandsfödda kvinnorna var en riskfaktor att komma från ett land med lägre grad av jämställdhet än i Sverige. Sett till internationella studier verkar det dock råda olika meningar i frågan om utlandsfödda eller personer med utländsk bakgrund har en ökad risk för att utsättas för våld i en partnerrelation.

Bland amerikanska studier tyder resultat från Charles och Perreira (2007) samt Frye m.fl. (2008) på att kvinnor tillhörande etniska minoritetsgrupper har en ökad risk för att utsättas, medan Lown och Vega (2001), Garcia, Hurwitz och Krauss (2005) samt Firestone m.fl. (1999) pekar på motsatsen. Det är dock svårt att avgöra om de amerikanska studierna kan tillämpas på Sverige.

Kategorisering av grupper i fråga om utländsk bakgrund varierar exempelvis mellan studier när det gäller hur specifika grupperingar som undersöks. Medan vissa studier utgår från en binär kategorisering använder andra mer detaljerade kategoriseringar av etniska minoritetsgrupper, vilket kan anses ge mer nyanserade resultat.

Enligt en amerikansk studie av Cho (2011) hade kvinnor från Asien lägst risk för att utsättas för våld i en partnerrelation, medan "blacks" hade störst risk, följda av "whites" och personer med latinamerikansk bakgrund. Liknande resultat visade även en studie av Golden (2011).

Resultat från två forskningsöversikter av amerikanska studier illustrerar att utsatthet för våld i partnerrelationer varierar utifrån etnicitet, liksom

att både kvinnor och män tillhörande minoritetsgrupper generellt har en överrisk för att utsättas (Morrison m.fl. 2024, Field och Caetano 2004). Utsatthet för våld i partnerrelationer bland män tillhörande minoritetsgrupper är dock, i synnerhet i den svenska kontexten, ett mycket begränsat forskningsområde.

Låg utbildningsnivå, ekonomisk utsatthet och samt att inte vara sammanboende med en partner ökar risken för att utsättas

I en studie från 2024 undersöktes riskfaktorer för och konsekvenser av våld i partnerrelationer i en svensk kontext (Karimi m.fl. 2024). Studien undersökte mäns våld mot kvinnor i partnerrelationer och baserades på registerdata från bland annat hälso- och sjukvården samt misstankeregistret och lagföringsregistret. Resultaten visade att kvinnor som är utsatta för partnervåld är mer socioekonomiskt sårbara än den kvinnliga befolkningen som helhet. Bland annat hade våldsutsatta som kom till polisens eller vårdens kännedom svagare arbetsmarknadsanknytning och större bidragstagande innan den första rapporterade våldshändelsen. Studien visade dessutom att lägre utbildningsnivå har ett samband med utsatthet för våld i en partnerrelation, vilket även Fernbrant (2013) påvisade i sin studie som fokuserade på kvinnor med utländsk bakgrund.

I Lövestads och Krantz (2012) studie, som baserades på självrapportdata, var den mest framträdande riskfaktorn bland kvinnor att inte vara sammanboende eller gift, och liksom i den studie som genomfördes av Karimi m.fl. (2024) visade det sig att en svag arbetsmarknadsanknytning ökar risken för utsatthet bland kvinnor. Det identifierades dock inte som en riskfaktor bland män (Lövestad och Krantz 2012).

Ovan nämnda riskfaktorer från de svenska studierna överensstämmer även med resultat från internationell forskning. Exempelvis har bristande ekonomiska resurser och arbetslöshet påtalats som tydliga riskfaktorer av Carbone-Lopez m.fl. (2012), Capaldi m.fl. (2012), Cho (2011), Khalife (2013) samt Wright och Benson (2011). Att kvinnor som är frånskilda eller ensamstående har en ökad risk för att ha upplevt våld i en partnerrelation jämfört med gifta kvinnor visades exempelvis av Burlaka m.fl. (2017), Capaldi m.fl. (2012) samt Franklin och Menaker (2014).

Vidare visade Abramsky m.fl. (2011), Burlaka m.fl. (2017) och Bhona m.fl. (2009) att en lägre utbildningsnivå bland kvinnor har ett samband med ökad risk för att utsättas för våld i en partnerrelation. I en studie av Golden m.fl. (2013), där psykiskt och fysiskt våld studerades separat, framkom att ökad risk var förknippad med förgymnasial utbildningsnivå, oavsett vilken våldsform som studerades.

Låg socioekonomisk status i boendeområdet är en indikator för ökad risk att utsättas

Enligt en metastudie av Pinchevsky och Wright (2012) fanns en tydlig koppling mellan bostadsområde och förekomsten av våld i

partnerrelationer, där en högre grad av social utsatthet (eng. concentrated disadvantages) på områdesnivå kopplades till ökad förekomst av våld i partnerrelationer. Det kan tolkas som en indikation på att den här typen av våld inte enbart är att se som ett problem på individnivå. I en studie av Khalife m.fl. (2013) såg man dock detta samband endast när kvinnor studerades. I motsats till flertalet studier hade dock bostadsområdet ingen betydelse för graden av partnervåld i en studie av Golden m.fl. (2013) vid kontroll av faktorer relaterade till individen och hushållet.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den här kortanalysen är att undersöka vilka sociodemografiska faktorer som ökar risken för att utsättas för våld i nära relation, av en nuvarande eller tidigare partner. Följande frågeställningar har varit vägledande för analysen:

- Vilken betydelse har sociodemografiska faktorer för risken för att utsättas för våld i en partnerrelation?
- Hur påverkas betydelsen av individens sociodemografi för risken att utsättas, då olika typer av våld studeras?
- Skiljer sig ovanstående beroende på om den utsatta personen är kvinna eller man?

Metod

Datamaterial

Kortanalysen utgår från ett särskilt frågeavsnitt om olika former av våld utövat av en nuvarande eller tidigare partner, vilket ingick i Nationella trygghetsundersökningen (NTU) 2023. Datainsamlingen pågick mellan den 11 januari och den 25 april 2023. Utöver den ordinarie datainsamlingen till NTU fick ett separat slumpmässigt urval av 30 000⁵ personer i åldrarna 16–84 år möjlighet att delta. Datainsamlingen skedde via webb- och postenkät. En närmare beskrivning finns i den tekniska rapporten för NTU 2023 (Brå 2023b).

I den här kortanalysen avses utsatthet för våld under 2022. Vidare ingår endast de respondenter som uppgett att de haft en partnerrelation som varat i minst en månad, det vill säga 6 971 personer.

Redovisning och analys

För att skatta predicerad risk för att utsättas för våld i en partnerrelation utifrån olika sociodemografiska faktorer används multivariat logistisk regressionsanalys. Det är ett lämpligt tillvägagångssätt som används i situationer där utfallet är dikotomt, det vill säga kan anta ett av två värden (i det här fallet ”ej utsatt” eller ”utsatt”). Metoden innebär att undersöka hur mycket varje enskild faktor bidrar när övriga faktorer hålls konstanta, till exempel hur stor betydelse som personers utbildningsnivå har när man tar hänsyn till ålder.⁶

Resultatet av de logistiska regressionerna redovisas i riskkvoter, vilka kan anta värden från 0 och uppåt.⁷ Riskkvoten 1 innebär att gruppen har lika stor sannolikhet för utfallet som referensgruppen. Riskkvoter under 1 innebär att gruppen har mindre risk, medan riskkvoter över 1 innebär att gruppen har större risk.⁸ I samtliga analyser omfattar referensgruppen dem som inte utsatts för våld av en nuvarande eller tidigare partner under

---

⁵ Av de 30 000 som ingick i urvalet visade sig 85 personer vara övertäckning, det vill säga har avlidit eller flyttat utomlands. Det innebär att nettourvalet blev 29 915 personer.

⁶ Exempelvis skulle ett observerat enkelt samband mellan utbildningsnivå och utsatthet i själva verket kunna bero på att yngre har större risk för att utsättas, samtidigt som yngre inte haft lika lång tid på sig att utbilda sig.

⁷ Vid logistisk regression skattas så kallade koefficienter för de förklarande variablerna, som kan räknas om till såväl oddskvoter som riskkvoter. Om andelen i utfallet, i detta fall utsatta, är mindre än 10 procent, kan oddskvoten dock tolkas i termer av relativ risk. Om andelen däremot är mer än 10 procent behöver oddskvoter konverteras till riskkvoter för att det ska vara lämpligt att använda begreppet ”risk” (Zhang och Yu 1998).

⁸ Beskrivningen avser tolkning av riskkvoter för kvalitativa variabler i de logistiska regressionsanalyserna. I denna kortanalys ingår endast kvalitativa variabler.

2022,⁹ och den andra gruppen omfattar dem som utsatts för våld under 2022.

I de logistiska regressionerna tillämpas en tumregel om att antalet med utfallet i genomsnitt skulle vara minst 10 per koefficient i modellen (Vittinghoff och McCulloch 2007). Exempelvis innebär det att om 100 respondenter uppger utsatthet för brott bör som mest 10 variabler ingå i modellen ($100/10=10$).

I analyser där utsatthet för fysiskt våld eller hot studeras är det oviktade antalet män som uppger utsatthet lägre än i övriga analyser.¹⁰ Därför används en enskild dikotom variabel som beskriver individens disponibla inkomst, i stället för tre dikotoma variabler som används då övriga former av våld studeras. För att jämförelser modeller emellan ska bli möjliga har dock en enskild dikotom variabel för individens disponibla inkomst använts även i analyser av fysiskt våld eller hot bland samtliga och bland kvinnor.

I framtagandet av resultaten används ett viktningförfarande som tar hänsyn till urvalsdesignen och korrigerar för bortfallet, vilket är viktigt för över- och underrepresenterade grupper.¹¹

I resultatredovisningen ingår de resultat som uppvisar ett statistiskt signifikant samband med risk för att utsättas för våld av en nuvarande eller tidigare partner under 2022. Dessa resultat markeras med en, två eller tre asterisker (*) som indikerar graden av statistisk säkerhet. När separata analyser utförs på respektive kön ingår färre individer i respektive analys än i analysen över samtliga, vilket leder till lägre statistisk styrka, det vill säga det krävs starkare samband för att uppnå statistisk signifikans (se exempelvis Cohen 1992). Det innebär att samband som är statistiskt signifikanta när samtliga ingår inte nödvändigtvis är det när respektive kön undersöks, utan att det innebär att sambandet skulle vara svagare för något av könen.

För att studera om sambandens styrka eller riktning skiljer sig åt mellan könen användes ett signifikanstest specifikt utformat för sådana syften (se Paternoster m.fl. 1998, Tillyer m.fl. 2010). För att en könsskillnad ska konstateras ska det testet uppvisa statistisk signifikans.

---

⁹ Referensgruppen omfattar alltså de personer som aldrig utsatts för våld av en nuvarande eller tidigare partner, samt de personer som utsatts tidigare i livet, dock inte under 2022.

¹⁰ Det oviktade antalet män som uppger utsatthet för fysiskt våld och/eller hot är 109. Det bestämdes dock att ändå låta 11 variabler ingå i analysmodellen, eftersom det endast saknas en respondent i kategorin med utfallet.

¹¹ Normal viktning bör inte användas vid logistisk regression, på grund av att signifikanstestningen blir missvisande. Eftersom materialet samlats in med hjälp av komplicerat urval, i detta fall stratifierat obundet slumpmässigt urval, har regressionsanalysen utförts med hjälp av complex samples i SPSS (se IBM 2013).

Variabler

Variabler avseende mått på våld

I den här kortanalysen undersöks utsatthet för våld dels utifrån en sammantagen kategori, dels indelat efter fysiskt våld eller hot,¹² respektive icke-fysiskt våld. Enkätfrågorna som avser mäta de olika typerna av händelser överensstämmer i vissa fall med den juridiska definitionen av olika typer av brott i brottsbalken, men i vissa fall fångar frågorna ett bredare spektrum av händelser som inte med säkerhet skulle bedömas som brottsliga enligt en juridisk definition. Den typen av händelser kan dock vara mycket skadliga och därmed våldsamma, utan att de utgör brottsliga handlingar.¹³

I tabell 1 redovisas vilka former av våld som kategoriseras som fysiskt våld eller hot, respektive icke-fysiskt våld. Kategorin för det sammantagna måttet på våld inkluderar samtliga av de former av våld som ingår i dessa två index. Frågekonstruktionen för mått på respektive våldsform finns i bilaga 1.¹⁴

Tabell 1. Kategorisering av våldsformer inom respektive kategori för fysiskt våld eller hot respektive icke-fysiskt våld.

Fysiska former av våld samt hot	Icke-fysiska former av våld
Fysiskt våld	Ekonomiskt våld
Misshandel	Materiellt våld
Grov misshandel	Psykiskt våld
Våld med vapen	Digitalt våld
Sexuellt våld	Kontrollerande beteende
Sexuellt våld genom oaktsamhet	Trakasserier och stalkning
Sexuellt våld genom tvång	
Sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation	
Hot (inkl. hot med vapen)	

Den viktade andelen respondenter som uppgav att de utsatts för någon form av våld av sin nuvarande eller tidigare partner under 2022 var 13,1 procent. Vidare var motsvarande andel som uppgav att de utsatts för icke-

¹² Denna kategori avser utsatthet för fysiskt våld eller hot, alternativt utsatthet för både fysiskt våld och hot.

¹³ Även om en del av frågorna i viss utsträckning är konstruerade för att efterlikna den juridiska definitionen av vissa typer av brott, är det i slutändan ändå respondentens tolkning av frågan som avgör vilka händelser som inkluderas.

¹⁴ Samtliga frågor som ingick i enkäten finns i Brå 2024a.

fysiska former av våld 10,6 procent, medan andelen som uppgav att de utsatts för fysiska former av våld eller hot var 6,8 procent.¹⁵

I enkäten efterfrågades även utsatthet för kränkningar och förödmjukelser av en nuvarande eller tidigare partner, vilket inte inkluderas bland huvudresultaten i den här kortanalysen. Det beror på att frågan inte i lika stor utsträckning konkret mäter våld jämfört med övriga, eftersom det är en så pass bred kategori av händelser. I bilaga 2 redovisas dock resultat där kränkningar och förödmjukelser är inkluderade i analyserna av utsatthet för samtliga våldsformer och utsatthet för icke-fysiskt våld.

Sociodemografiska variabler

För att studera betydelsen av sociodemografiska faktorer för utsatthet för våld i partnerrelationer har variabler valts ut mot bakgrund av att de i tidigare studier visat sig vara indikatorer för utfallet. Val av variabler har även gjorts med hänsyn till vilka variabler som finns tillgängliga i datamaterialet. Vidare är det bara de sociodemografiska faktorer som uppvisar statistiskt signifikant bivariat samband med utsatthet för någon form av våld i partnerrelationer som ingår i analysen.

Sociodemografiska faktorer avser följande variabler: kön,¹⁶ ålder, svensk eller utländsk bakgrund, utbildningsnivå, sammanboende eller inte,¹⁷ har barn eller har inte barn, individens disponibla inkomst¹⁸ samt socioekonomisk områdestyp¹⁹. Dessa uppgifter inhämtas från befintliga register hos Statistikmyndigheten SCB, med undantag för variabeln utbildningsnivå som skapas utifrån en kombination av registeruppgifter och en fråga i enkäten²⁰ samt variabler om familjetyp (sammanboende med en partner eller inte respektive har barn eller inte) som kommer från enkätunderlaget. Mer information finns i Brå 2024a.

---

¹⁵ Bland kvinnor var den viktade svarsandelen vad gäller utsatthet för någon form av våld av sin nuvarande eller tidigare partner under 2022 14,1 procent. Andelen som uppgav utsatthet för fysiska former av våld och/eller hot var 8,7 procent och 10,6 procent uppgav utsatthet för icke-fysiska våldsformer. Bland män var motsvarande respektive andel 12,0 procent som uppgav utsatthet för någon form av våld och 4,5 procent som uppgav utsatthet för någon form av fysiskt våld och/eller hot, medan andelen som uppgav utsatthet för icke-fysiskt våld var 10,7 procent. För att se deskriptiv statistik över utsatthet under 2022 för respektive mått på våld som ingår i dessa kategorier, se Brå 2024a.

¹⁶ Avser juridiskt kön.

¹⁷ Variabeln beskriver om respondenten är sammanboende med make, maka, sambo eller partner, eller inte sammanboende. Det är den utsattas levnadssituation vid tillfället för besvarandet av enkäten som redovisas, vilket inte behöver vara samma levnadssituation som när utsattheten skedde. Det behöver inte heller vara så att den utsatta personen blivit utsatt av personen som den bor med vid tillfället för besvarandet av enkäten, utan gärningspersonen kan vara en före detta partner.

¹⁸ Inkomsten är indelad i kvartiler, det vill säga utifrån fjärdedelar av undersökningspopulationen. Den första kvartilen inkluderar den fjärdedel individer som har den lägsta totala disponibla inkomsten, och den fjärde kvartilen inkluderar den fjärdedel individer som har den högsta disponibla inkomsten.

¹⁹ Avser Boverkets och SCB:s indelning av områdestyper. Indelningen görs utifrån ett index som bygger på andel personer med låg ekonomisk standard, andel personer med enbart för gymnasial utbildning och andel personer som har haft ekonomiskt bistånd i minst tio månader eller har varit arbetslösa längre än sex månader.

²⁰ I första hand används svaren från registerdata, men i de fall sådana data saknas används svaren från enkäten.

I tabell 2 redovisas hur respondenterna fördelar sig på de sociodemografiska variablerna.

Tabell 2. Sociodemografiska variabler samt redovisningsgruppernas oviktade antal och oviktade andel (i procent) av materialet.

	Antal (n)	Andel (%)
Kön		
Män	3143	45,1
Kvinnor	3828	54,9
Ålder		
16–29 år	974	14,0
30–44 år	1174	16,8
45 år eller äldre	4823	69,2
Svensk/utländsk bakgrund^a		
Svensk bakgrund	6127	88,3
Utländsk bakgrund	812	11,7
Utbildning (högsta nivå)		
Förgymnasial	850	12,2
Gymnasial	2807	40,3
Eftergymnasial	3313	47,5
Sammanboende/ej sammanboende		
Sammanboende	4971	71,8
Ej sammanboende	1955	28,2
Har barn/har ej barn		
Har barn	1715	24,8
Har ej barn	5211	75,2
Socioekonomisk områdestyp		
Områden med socioekonomiska utmaningar	550	7,9
Socioekonomiskt blandade områden	1633	23,4
Områden med goda socioekonomiska förutsättningar	4786	68,7
Individens disponibla inkomst		
Kvartil 1	1186	17,0
Kvartil 2	1839	26,4
Kvartil 3	1918	27,6
Kvartil 4	2015	29,0

^a I den här kortanalysen räknas individer födda i Sverige, med minst en förälder född i Sverige, till kategorin "svensk bakgrund" medan kategorin "utländsk bakgrund" avser dels individer som är födda i Sverige med två utrikesfödda föräldrar, dels individer som själva är utrikesfödda.

Det kan vara problematiskt om flera oberoende variabler är nära relaterade till varandra, eftersom det blir svårt att särskilja deras effekt från varandra, så kallad multikollinearitet. Analyser genomfördes för att

kontrollera eventuell förekomst av multikollinearitet, men inga kritiska gränsvärden överskreds.²¹

Begränsningar

Studien bygger på data som samlats in inom ramen för Nationella trygghetsundersökningen (NTU) och möter därför de vanliga problemen med att mäta utsatthet med hjälp av enkätundersökningar. Ett exempel är risken för skevhet vid bortfall, vilket delvis kan kompenseras genom viktningförfarande (Brå 2023). Det kan också handla om att brottsutsatta personer med anledning av sin utsatthet deltar i undersökningen i mindre utsträckning, vilket skulle innebära att utsattheten underskattas.

Förhållandet kan även vara det motsatta – att personer som inte utsatts deltar i mindre utsträckning än personer med sådana erfarenheter, vilket i sådana fall i stället skulle innebära en överskattning av utsattheten. I undersökningen som ligger till grund för dataunderlaget är det dock mer troligt att det sker en systematisk underskattning av utsattheten, med tanke på att det handlar om ett ämne som av många upplevs som känsligt och att sannolikheten är större att personer berättar om utsatthet i sin relation först efter att relationen avslutats.

I NTU försöker man minimera risken för att personer avstår från att delta med anledning av skam- eller skuld känslor, genom att i missiven informera samtliga i urvalet hur de uppgifter som lämnas kommer att hanteras, och att samtliga svar behandlas konfidentiellt (Brå 2024b).

Det är värt att beakta att det vid analyser där förhållandevis få individer ingår krävs starkare samband för att uppnå statistisk signifikans (se exempelvis Cohen 1992). Mot bakgrund av detta samt även relaterat till analysmetodens förutsättningar har det även för vissa variabler behövts grövre kategorier, exempelvis i fråga om åldersindelningar.²²

Det är viktigt att notera att personer i de mest marginaliserade grupperna i befolkningen, till exempel hemlösa, anses underrepresenterade i materialet för denna kortanalys.²³ I sammanhanget är det värt att betona att en rapport från Sveriges Kommuner och Regioner har visat att en tredjedel av de hemlösa är det på grund av våld i nära relationer (SKR 2020).

Det saknas även möjlighet att utifrån dataunderlaget mäta andra faktorer som kan anses relevanta i sammanhanget och som verkar ha betydelse enligt tidigare undersökningar, såsom psykisk ohälsa, missbruk av alkohol eller narkotika och svagt socialt nätverk. Det kan med andra ord finnas

---

²¹ I linjära regressionsanalyser över modellerna uppvisade inga variabler en toleransnivå under 0,20 eller ett VIF-värde över 5 (se Midi, Sarkar och Rana 2010).

²² Den yngsta åldersgruppen innefattar exempelvis både personer som kan betraktas som ungdomar och unga vuxna, vilkas livssituation kan se väldigt olika ut.

²³ Det beror dels på att svarsfrekvensen i dessa grupper kan antas vara särskilt låg vid den här typen av undersökningar, dels på att undersökningen inte över huvud taget når personer som saknar adress i Registret över totalbefolkningen, eller personer som vistas på institution.

andra faktorer som i själva verket ligger bakom sambanden, och som det inte funnits möjlighet att ta hänsyn till här.

Det är inte heller möjligt att säkerställa vad som kommer först bland sambanden, eftersom den här kortanalysen baseras på enkätdata insamlade vid ett måttillfälle, så kallade tvärsnittsdata. Exempelvis kan utsattheten medföra arbetslöshet, vilket påverkar individens inkomst och kan leda till boende i områden med lägre socioekonomisk status (se till exempel Karimi m.fl. 2024). Det är inte heller möjligt att utifrån kortanalysens underlag undersöka om samband snarare handlar om faktorer relaterade till den utsatta personens tidigare eller nuvarande partner (se till exempel Djikanovic och Jansen 2010). Vidare har det inte varit möjligt att särskilt studera om våldet skett i heterosexuella eller samkönade relationer.²⁴

---

²⁴ I enkäten som dataunderlaget för kortanalysen baseras på ställs en fråga om kön på partnern som utövat våldet (Brå 2024a). Det är dock för få som svarat att det skett i en samkönad relation för att resultaten ska kunna särredovisas.

Resultat

Här beskrivs vilka sociodemografiska faktorer som verkar ha betydelse för risken för att utsättas för våld i en partnerrelation. I det första resultatavsnittet beskrivs utsatthet för någon form av våld, medan utsatthet för fysiskt våld eller hot beskrivs i det andra resultatavsnittet. I det tredje och sista resultatavsnittet beskrivs utsatthet för våldsformer som inte är av fysisk karaktär.

Utsatthet för våld sammantaget

I tabell 3 presenteras hur risken för att utsättas för någon form av våld förhåller sig till olika sociodemografiska faktorer. Starkast samband med utsatthet för något våld i en partnerrelation har ålder. Den yngsta åldersgruppen, 16–29 år, har mer än dubbelt så stor risk (riskkvot 2,53) för att utsättas jämfört med den äldsta åldersgruppen. Även personer i åldern 33–44 år har en större risk (riskkvot 1,71) för att utsättas, men inte lika stor som för den yngsta åldersgruppen. Risken för att utsättas för någon form av våld i en partnerrelation avtar alltså med åldern. Sambandet med ålder gäller för både kvinnor och män, men det är starkare bland kvinnor. Bland kvinnor är risken för att utsättas mer än tre gånger så stor (riskkvot 3,26) i den yngsta åldersgruppen jämfört med i den äldsta. Bland män är risken i stället mindre än dubbelt så stor (riskkvot 1,81) i den yngsta åldersgruppen jämfört med i den äldsta. Ung ålder är alltså en starkare riskfaktor bland kvinnor än bland män.

Utöver ålder har också individens familjesituation betydelse för risken för att utsättas för våld av en nuvarande eller tidigare partner. De som inte är sammanboende med en partner har en nästan dubbelt så stor risk (riskkvot 1,90) för att utsättas jämfört med dem som är sammanboende med en partner. Att inte vara sammanboende är dock en större riskfaktor bland kvinnor än bland män (riskkvot 2,30 respektive 1,51).

Resultaten visar även att utbildningsnivå har ett samband med risken för att utsättas för någon form av våld, där risken för att utsättas är större bland dem som enbart har förgymnasial eller som mest gymnasial utbildning (riskkvot 1,47 respektive 1,35) jämfört med dem som har en eftergymnasial utbildning. Dock finns en könsskillnad i sambandet med utbildningsnivå, och det är bara bland kvinnor som risken att utsättas är större bland de som har en högst gymnasial utbildning.

En större risk (riskkvot 1,41) för att utsättas syns även bland dem som har barn jämfört med dem som inte har barn. Att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar innebär också en större risk (riskkvot 1,37) än att bo i ett område med goda socioekonomiska förutsättningar.

Det finns dock inga signifikanta samband som tyder på att kvinnor löper större risk än män för att utsättas när den sammantagna kategorin av våld studeras. Detsamma gäller vid jämförelse mellan utländsk och svensk

bakgrund, samt mellan att bo i ett socioekonomiskt blandat område och att bo i ett område med goda socioekonomiska förutsättningar. Inte heller individens disponibla inkomst hade något samband med risken för att utsättas för våld i partnerrelationer.

Tabell 3. Risk för utsatthet för någon form av våld av en nuvarande eller tidigare partner 2022, enligt multivariat logistisk regression. Analyser av samtliga respektive kvinnor och män separat. Riskkvoter (RR) och signifikansnivåer samt test av förekomst av könsskillnad (z-värde) i faktorernas betydelse.

Oberoende variabler	Samtliga (RR)	Kvinnor (RR)	Män (RR)	Könsskillnad (z-värde)
Kvinna (man referens)	0,96			
Ålder (referens 45 år och äldre)				
16–29 år	2,53***	3,26***	1,81**	2,32*
30–44 år	1,71***	2,14***	1,37	1,77
Utländsk bakgrund (referens svensk bakgrund)	1,23	1,09	1,44	-1,12
Högsta utbildningsnivå (referens eftergymnasial utbildningsnivå)				
Förgymnasial	1,47**	1,46	1,30	0,39
Gymnasial	1,35**	1,63***	1,10	2,03*
Ej sammanboende (referens sammanboende)	1,90***	2,30***	1,51**	2,19*
Har barn (referens har ej barn)	1,41**	1,60**	1,20	1,26
Socioekonomisk boendeområdestyp (referens områdestyp med goda socioekonomiska förutsättningar)				
Områden med socioekonomiska utmaningar	1,37*	1,32	1,44	-0,28
Socioekonomiskt blandade områden	1,18	1,20	1,17	0,17
Individens disponibla inkomst (referens kvartil 4)				0,00
Kvartil 1	0,98	0,96	1,00	-0,14
Kvartil 2	0,98	0,79	1,26	-1,69
Kvartil 3	0,92	0,84	1,01	-0,74

Asterisk (*) indikerar statistisk signifikans. * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Utsatthet för fysiska våldsformer eller hot

I tabell 4 presenteras resultat från de analyser där utsatthet för fysiskt våld eller hot undersökts – där ingår fysiskt våld, sexuellt våld och hot (inklusive hot med vapen). Resultaten visar att kvinnor har en större risk (riskkvot 1,61) än män för att utsättas för någon eller flera av dessa våldsformer. Även i denna analys, liksom i analyserna av den sammantagna utsattheten, har dock ålder det starkaste sambandet med

riskerna för att utsättas. Unga i åldersgruppen 16–29 år har en särskilt stor risk för att utsättas, mer än tre gånger större (riskkvot 3,32) än referensgruppen, som utgörs av personer 45 år eller äldre. Sambandet mellan ung ålder och utsatthet för fysiskt våld är dock statistiskt signifikant starkare bland kvinnor än bland män. En betydande överrisk för att utsättas för fysiskt våld eller hot syns också bland personer i åldrarna 33–44 år (riskkvot 2,38) jämfört med referensgruppen.

I likhet med analyserna av utsatthet för någon form av våld visar det sig att de som inte bor tillsammans med en partner har en större risk (riskkvot 2,44) för att utsättas jämfört med dem som är sammanboende.

Till skillnad från analyserna av utsatthet för någon form av våld syns inte lika tydligt att lägre utbildningsnivå utgör en överrisk för att utsättas för fysiskt våld eller hot. Ett samband syns dock fortfarande för dem som har som mest gymnasial utbildning, vilka har en större risk (riskkvot 1,40) för att utsättas jämfört med dem som har en eftergymnasial utbildning.

I fråga om utländsk bakgrund finns en könsskillnad. Resultaten visar att män som har utländsk bakgrund har en större risk (riskkvot 1,98) för att utsättas för fysiskt våld eller hot jämfört med män som har svensk bakgrund. Det sambandet syns dock inte bland kvinnor, och inte heller när kvinnor och män studeras gemensamt.

I övrigt återfinns inga signifikanta samband som tyder på att risken för att utsättas för fysiskt våld eller hot skulle vara större bland dem som enbart har förgymnasial utbildning eller bland dem som har barn. Inte heller tycks det vara någon skillnad mellan om bostaden finns i ett socioekonomiskt blandat område eller i ett utsatt område. Inte heller individens disponibla inkomst hade något samband med risken.

Tabell 4. Risk för utsatthet för någon form av fysiskt våld eller hot av en nuvarande eller tidigare partner 2022 enligt multivariat logistisk regression. Analyser av samtliga respektive kvinnor och män separat. Riskkvoter (RR) och signifikansnivåer samt test av förekomst av könsskillnad (z-värde) i faktorernas betydelse.

Oberoende variabler	Samtliga (RR)	Kvinnor (RR)	Män (RR)	Könsskillnad (z-värde)
Kvinna (man referens)	1,61***			
Ålder (referens 45 år och äldre)				
16–29 år	3,32***	4,22***	1,81	2,42*
30–44 år	2,38***	2,54***	2,15**	0,48
Utländsk bakgrund (referens svensk bakgrund)	1,10	0,75	1,98*	-2,70**
Högsta utbildningsnivå (referens eftergymnasial utbildningsnivå)				
Förgymnasial	1,47	1,31	1,67	-0,53
Gymnasial	1,40*	1,50*	1,24	0,63

Oberoende variabler	Samtliga (RR)	Kvinnor (RR)	Män (RR)	Könsskillnad (z-värde)
Ej sammanboende (referens sammanboende)	2,44***	2,65***	2,11**	0,86
Har barn (referens har ej barn)	1,25	1,44	0,87	1,36
Socioekonomisk boendeområdestyp (referens områdestyp med goda socioekonomiska förutsättningar)				
Områden med socioekonomiska utmaningar	0,95	0,98	0,81	0,35
Socioekonomiskt blandade områden	1,20	1,10	1,41	-0,78
Individens disponibla inkomst kvartil 1 och 2 (referens kvartil 3 och 4)	1,04	1,02	1,06	-0,11

Asterisk (*) indikerar statistisk signifikans. * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Utsatthet för icke-fysiska våldsformer

I tabell 5 redovisas resultat för risken för att utsättas för våldsformer som inte är fysiska, det vill säga ekonomiskt, materiellt eller psykiskt våld (digitalt våld, kontrollerande beteende, trakasserier eller stalkning). När risken för att utsättas för någon eller flera av dessa våldsformer studeras syns att kvinnor har en något lägre risk (riskkvot 0,79) för att utsättas jämfört med män.

I likhet med den sammantagna utsattheten och utsattheten för fysiskt våld eller hot, har även i den här analysen unga i åldrarna 16–29 år en överrisk (riskkvot 2,28) för att utsättas jämfört med personer som är 45 år eller äldre. Resultaten visar även att så är fallet bland både unga kvinnor och unga män. Sambandet är dock starkare för kvinnor än för män: de yngsta kvinnorna har en nästan tre gånger så stor risk (riskkvot 2,95) för att utsättas jämfört med de äldsta kvinnorna, medan överrisken för unga män jämfört med äldre män inte är lika stor (riskkvot 1,64). Även personer i åldersgruppen 33–44 år har en överrisk (riskkvot 1,55) för att utsättas för icke-fysiskt våld jämfört med äldre.

Risken för att utsättas för icke-fysiskt våld är nästan dubbelt så stor (riskkvot 1,95) bland dem som inte är sammanboende med en partner än bland dem som är sammanboende. Det finns dock en tydlig könsskillnad i sambandet, eftersom att inte vara sammanboende är en starkare riskfaktor bland kvinnor än bland män.

Resultaten visar även att personer med enbart förgymnasial eller som mest gymnasial utbildning har en överrisk (riskkvot 1,87 respektive 1,41) för att utsättas jämfört med dem som har en eftergymnasial utbildning. Även här finns dock en könsskillnad: överrisken bland dem med lägre utbildningsnivå är tydligast bland kvinnor.

Resultaten visar även att de som har barn har en överrisk (riskkvot 1,57) för att utsättas för våldsformer som inte är fysiska jämfört med dem som inte har barn. En större risk (riskkvot 1,45) för att utsättas syns även bland

personer med utländsk bakgrund än bland dem med svensk bakgrund, och de som bor i områden med socioekonomiska utmaningar har större risk (riskkvot 1,44) för att utsättas jämfört med dem som bor i områden med goda socioekonomiska förutsättningar.

Det finns dock inga signifikanta samband som tyder på att risken för att utsättas för icke-fysiskt våld i en partnerrelation skulle vara större bland boende i ett socioekonomiskt blandat område än bland boende i ett område med goda socioekonomiska förutsättningar. Inte heller individens disponibla inkomst hade något samband med risken.

I de könsspecifika analyserna tenderar sambanden mellan olika sociodemografiska faktorer och risken för att utsättas för icke-fysiska våldformer att vara både fler och starkare bland kvinnor än bland män. Det är dock värt att beakta att det krävs starkare samband för att uppnå statistisk signifikans vid könsspecifika analyser eftersom det ingår färre individer i respektive analys än i den analys som gäller samtliga. Att starka samband fortfarande syns i analyserna bland kvinnor medan detta inte syns i analyserna bland män, innebär således att sambanden är starkare för kvinnor.

Tabell 5. Risk för utsatthet för någon form av icke-fysiskt våld av en nuvarande eller tidigare partner 2022, enligt multivariat logistisk regression. Analyser av samtliga respektive kvinnor och män separat. Riskkvoter (RR) och signifikansnivåer samt test av förekomst av könsskillnad (z-värde) i faktorernas betydelse.

Oberoende variabler	Samtliga (RR)	Kvinnor (RR)	Män (RR)	Könsskillnad (z-värde)
Kvinna (man referens)	0,79*			
Ålder (referens 45 år och äldre)				
16–29 år	2,28***	2,95***	1,64*	1,96*
30–44 år	1,55***	1,94***	1,28	1,47
Utländsk bakgrund (referens svensk bakgrund)	1,45**	1,49*	1,47*	0,04
Högsta utbildningsnivå (referens eftergymnasial utbildningsnivå)				
Förgymnasial	1,87***	2,18***	1,45	1,29
Gymnasial	1,41**	1,90***	1,08	2,55*
Ej sammanboende (referens sammanboende)	1,95***	2,60***	1,48*	2,56*
Har barn (referens har ej barn)	1,57***	1,99***	1,25	1,86
Socioekonomisk boendeområdestyp (referens områdestyp med goda socioekonomiska förutsättningar)				
Områden med socioekonomiska utmaningar	1,44*	1,38	1,50	-0,25
Socioekonomiskt blandade områden	1,14	1,15	1,14	0,04

Oberoende variabler	Samtliga (RR)	Kvinnor (RR)	Män (RR)	Könsskillnad (z-värde)
Individens disponibla inkomst (referens kvartil 4)				0,00
Kvartil 1	0,97	0,99	1,00	-0,04
Kvartil 2	0,98	0,88	1,16	-0,92
Kvartil 3	1,01	1,04	1,02	0,09

Asterisk (*) indikerar statistisk signifikans. * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Avslutande diskussion

Den här kortanalysen har visat att det finns vissa sociodemografiska faktorer som är utmärkande för risken för att utsättas för våld i en nuvarande eller tidigare partnerrelation. Resultaten som presenterats visar även att det finns skillnader när utsatthet för olika våldsformer studeras, liksom när kvinnor och män studeras separat. Det är dock viktigt att vara medveten om att dessa faktorer indikerar förhöjd risk, utan att de behöver vara själva orsaken till den ökade risken.

Resultaten visar att kvinnor och män har en del likheter sett till vilka faktorer som ökar risken för att utsättas för våld i en partnerrelation, men sambanden är starkare när kvinnor studeras. Det innebär att risken för att utsättas är tydligare kopplad till vissa sociodemografiska grupper bland kvinnor än bland män där resultaten indikerar att risken för att utsättas skulle kunna vara mer utbredd.

Ett intressant resultat är att män verkar ha en något större risk för att utsättas för icke-fysiskt våld än kvinnor, medan förhållandet är det motsatta i analyserna av risken för att utsättas för fysiskt våld eller hot, där kvinnor har en större risk för att utsättas än män. Resultaten kan relateras till den asymmetri mellan kvinnors och mäns utsatthet som påtalats i tidigare undersökningar. De har visat att både kvinnor och män utsätts men att våldets karaktär skiljer sig åt (se exempelvis Khalifeh m.fl. 2013, Ansara m.fl. 2010).

Kunskap om våldets orsaker är av grundläggande betydelse för att kunna utveckla framgångsrika insatser. Den här kortanalysen har dock endast studerat sociodemografiska faktorer och inte kunnat ta hänsyn till andra faktorer som enskilt eller tillsammans kan innebära en ökad risk för att utsättas. Det går därför inte att dra slutsatser om mer komplexa orsakssamband.

Risken för att utsättas avtar med åldern

Den faktor som främst påverkar risken för att utsättas för våld, oavsett våldsform, är ålder. Risken för våldsutsatthet är störst bland unga och unga vuxna (16–29 år). I de analyser där kvinnor studeras separat syns särskilt starka samband och tydliga skillnader mellan åldersgrupper, där risken minskar med åldern. Men även bland män syns att de yngre åldersgrupperna har en överrisk jämfört med den äldsta åldersgruppen.

Alltså går resultaten i linje med vad flertalet svenska och internationella tidigare undersökningar visat (Abramsky m.fl. 2011, Capaldi m.fl. 2012, Cho, 2011, Franklin och Menaker 2014, Lövestad och Krantz 2012, Skoog Waller och Langeborg 2018, Wright och Benson 2011). Det indikerar att det kan vara betydelsefullt att särskilt studera unga personer som population med en mer detaljerad åldersindelning, vilket inte varit möjligt

i den här kortanalysen på grund av metodologiska begränsningar. Se avsnittet Metod på sidan 9.

I en tidigare kunskapssammanställning som Brå (2021) publicerat betonas bland annat att ökad kunskap bland unga om våld i partnerrelationer ger bättre förutsättningar för att söka hjälp. Exempelvis kan ungas begränsade erfarenheter av tidigare relationer påverka hur de identifierar vad som är ett "våldsamt beteende" och vad som är "normalt" i en relation. Det är även viktigt med kunskapshöjande åtgärder som ökar sannolikheten att våldet känns igen och fångas upp av andra personer i de sammanhang där våldet sker, såsom jämnåriga, föräldrar, skolpersonal och andra vuxna som möter unga.²⁵

Risken för utsatthet påverkas även av familjesituation och utbildningsnivå

Resultaten i den här kortanalysen är också samstämmiga med tidigare undersökningar som indikerat att en tydlig riskfaktor är att inte vara sammanboende med en partner (Burlaka m.fl. 2017, Capaldi m.fl. 2012, Franklin och Menaker 2014). I den här kortanalysen är det en tydlig riskfaktor oavsett vilken typ av våld som studeras, både bland kvinnor och bland män.

När den sammantagna utsattheten för våld studeras, liksom när icke-fysiskt våld studeras, är att inte vara sammanboende med en partner en betydligt större riskfaktor bland kvinnor än bland män. I sammanhanget är det dock värt att beakta att variabeln beskriver den utsatta personens levnadssituation när enkäten besvarades, vilket inte behöver överensstämma med levnadssituationen när våldet skedde. Det behöver inte heller vara så att den utsatta personen blivit utsatt av den person som hen bodde med när enkäten besvarades, utan gärningspersonen kan vara en före detta partner. I förhållande till tidigare undersökningar verkar det dock ändå vara en stark riskindikator att inte bo med en partner.

I ett teoretiskt perspektiv kan dessa resultat verka motstridiga, eftersom det torde skapa fler potentiella brottstillfällen att vara sammanboende med en partner (se exempelvis Cohen och Felson 1979). Eftersom den här kortanalysen baseras på tvärsnittsdata går det dock inte att avgöra om sambandet har motsatt riktning, det vill säga att en konsekvens av utsattheten är att man flyttat isär från en partner. I det sammanhanget är det även värt att beakta att våldet kan fortgå efter ett uppbrott, till och med eskalera och bli mer våldsamt (se exempelvis Kjellberg 2023).²⁶ En annan möjlig förklaring är att resultaten speglar en selektionseffekt som handlar om att de som är sammanboende valt att bo tillsammans eftersom

---

²⁵ Mer information om förebyggande och stödjande insatser finns i Brå 2021.

²⁶ Caman, som i sin avhandling (2017) undersökte fall där män dödat sina kvinnliga partner, fann exempelvis att det våldet i 40 procent av fallen utövades i samband med uppbrott.

de har en mer stabil relation, och inte att det är just sammanboendet i sig som har en skyddande effekt mot våld.

Bland kvinnor finns det även ett samband mellan att ha barn och att utsättas för våld. Sambandet syns dock inte då utsatthet för fysiskt våld eller hot studeras. De samband som ändå syns kan anses som särskilt problematiskt genom att det medför svåra konsekvenser för barn att bevittna våld i hemmet (Holt m.fl. 2008). Sedan den 1 juli 2021 är det dessutom straffbart att låta ett barn bevittna våld mot närstående (brottsbalken 4 kap. 3 §). Det betyder att om en person utsätts för våld av en partner och barn är närvarande, är även barnet brottsoffer. Då finns det alltså flera offer för samma våldshändelse.²⁷

I samtliga analyser, oavsett våldsform, finns indikationer på att lägre utbildningsnivå är en riskfaktor för att utsättas för våld i en partnerrelation. Samma resultat återfinns i internationella studier (se exempelvis Abramsky 2011, Karimi m.fl. 2014, Golden 2013, Fernbrant 2013). Sambandet syns dock endast bland kvinnor och inte bland män.

Varierande samband med utländsk bakgrund och boendeområdets socioekonomi

Utländsk bakgrund har också ett samband med en viss överrisk för att utsättas för icke-fysiskt våld jämfört med svensk bakgrund, bland både kvinnor och män. Anmärkningsvärt är dock att män med utländsk bakgrund har nästan dubbelt så stor risk för att utsättas för fysiskt våld eller hot som män med svensk bakgrund, ett samband som inte syns bland kvinnor. Tidigare studier på området bland män är dock begränsade, särskilt i den svenska kontexten. Internationellt sett har studier även använt en mer specifik indelning av personers bakgrund än den här kortanalysen (se avsnittet Metod på sidan 9), vilket talar för att man bör vara försiktig med att dra för långtgående slutsatser. Utifrån resultaten kan det dock finnas anledning att undersöka hur sambandet ser ut med en mer nyanserad bild av utländsk bakgrund, särskilt eftersom det utifrån översikter av amerikanska studier visats att våld i partnerrelationer varierar beroende på vilken etnisk minoritetsgrupp som studeras (Morrison m.fl. 2024, Field och Caetano 2004).

Till skillnad från flertalet tidigare undersökningar visar resultaten i den här kortanalysen ingen indikation på att de som har en lägre inkomst skulle ha större risk för att utsättas för våld i en partnerrelation. I den analys där både kvinnor och män ingår visar det sig dock att det är mer förknippat med större risk för att utsättas att bo i ett område med socioekonomiska utmaningar än att bo i ett område med goda socioekonomiska förutsättningar. Det gäller för risken för att utsättas för

---

²⁷ Det finns även indikationer från tidigare undersökningar att barn som växer upp i hushåll med våld i partnerrelationer dessutom själva riskerar att senare bli offer för eller förövare av den typen av våld (Abramsky m.fl. 2011, Carbone-Lopez m.fl. 2012, Kimber m.fl. 2018, Skoog Waller och Langeborg 2018). Det beror möjligen på att våldet blir ett socialt inlärt beteende som normaliseras (se exempelvis Bandura 1997).

våld i någon form liksom för våld som inte är fysiskt, men däremot inte för fysiska våldsformer eller hot. Liknande resultat har redovisats i tidigare undersökningar som identifierat svaga socioekonomiska förutsättningar i bostadsområdet som en riskfaktor (se exempelvis Pinchevsky och Wright 2012).

Avslutande resonemang

Kortanalysens resultat indikerar att det finns anledning att genomföra riktade insatser mot vissa sociodemografiskt urskiljbara grupper bland kvinnor – i synnerhet unga kvinnor, men även kvinnor som inte bor tillsammans med en partner, kvinnor som har barn och kvinnor som har en lägre utbildningsnivå. Resultaten antyder också att även om liknande mönster av riskfaktorer förekommer bland män, bör det snarare satsas bredare i det förebyggande arbete som rör mäns utsatthet för våld i partnerrelationer.

Insatser mot våld som förekommer i partnerrelationer kan dels förebygga risken att utsättas och även öka anmälningsbenägenheten bland de som redan utsatts, vilket är särskilt viktigt eftersom mörkertalet är stort vid den här typen av brott. Polisreaktioner, till exempel genom gripanden och att bistå med ansökan om kontaktförbud, kan ge ett åtminstone kortsiktigt skydd för den som utsatts, men det kan också fungera som en ingång till kontakt med stödverksamheter. Tidigare studier har även funnit att risken för upprepad utsatthet, vilket är vanligt förekommande vad gäller våld i partnerrelationer, minskar till följd av polisanmälan (se exempelvis Xie och Lynch 2016).

Det bör beaktas att även om den här kortanalysen pekar mot att såväl kvinnor som män i vissa sociodemografiska grupper har en större risk för att utsättas för våld i partnerrelationer, kan konsekvenserna av våldet se olika ut. Resultaten visar att kvinnor har större risk än män för att utsättas för fysiskt våld eller hot, vilket har en tydlig koppling till att kvinnor i betydligt större utsträckning drabbas av dödligt våld, vilket är den allvarligaste och grävsta typen av våld i partnerrelationer (Brå 2024c). Även andra konsekvenser kan dock vara mycket allvarliga, bland både kvinnor och män (se exempelvis Ornstein 2017). Den här kortanalysen har visat att unga har en särskilt stor risk för att utsättas, och tidigare forskning har lyft fram konsekvenser som depression, självmordstankar samt alkohol- och narkotikamissbruk (se till exempel Exner-Cortens m.fl. 2013, NCK 2014, Barter och Stanley 2016).

Referenser

- Abramsky, T., Watts, C.H., Garcia-Moreno, C., Devries, K., Kiss, L., Ellsberg, M., Jansen, H.A.F.M. och Heise, L. (2011). What factors are associated with recent intimate partner violence? Findings from the WHO multi-country study on women's health and domestic violence. *BMC Public Health* 11(109), s. 1–17.
- Ansara, D.L. och Hindin, M.J. (2010). Exploring gender differences in the patterns of intimate partner violence in Canada: a latent class approach. *Journal of Epidemiol Community Health*, 64(10), s. 849–854.
- Bandura, A. (1997). *Social learning theory*. Oxford: Prentice-Hall.
- Barter, C. och Stanley, N. (2016). Inter-personal violence and abuse in adolescent intimate relationships: mental health impact and implications for practice. *International Review of Psychiatry* 28 (5), s. 1–19.
- Bhona, F.M.C., Gebara, C.F.P., Noto, A.R., Vieira, M.T., Lourenço, L.M. (2019). Socioeconomic factors and intimate partner violence: a household survey. *Trends in Psychology*, 27(1), s. 205–218.
- Bindler, A. och Ketel, N. (2022). Scaring or scarring? Labour market effects of criminal victimization. *Journal of Labor Economics*, 40(4): 939–970.
- Brottsförebyggande rådet (2014). Brott i nära relationer – En nationell kartläggning (2014:8). Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2021). *Våld i ungas parrelationer*. Rapport 2021:15. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2023). *Nationella trygghetsundersökningen 2023. Teknisk rapport*. Rapport 2023:10. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2024a). *Brott i nära relation*. Rapport 2024:4. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2024b). *Brås statistiska undersökningar om brott. Ett metodstöd för tolkning av resultat*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Brottsförebyggande rådet, Brå (2024c). *Konstaterade fall av dödligt våld*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.
- Burlaka V., Grogan-Kaylor A., Savchuk O. och Graham-Bermann, S.A. (2017). The relationship between family, parent, and child characteristics and intimate-partner violence (IPV) among Ukrainian mothers. *Psychology of Violence*, 7(3), s. 469–477.

- Caman, S. (2017). *Intimate Partner Homicide Rates and Characteristics*. Stockholm: Karolinska Institutet.
- Capaldi, D.M., Knoble, N.B., Shortt, J.W. och Kim, H.K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner abuse*, 3(2), s. 231–280.
- Carbone-Lopez, K., Rennison, C.M., Macmillan, R. (2012). The Transcendence of Violence Across Relationships: New Methods for Understanding Men's and Women's Experiences of Intimate Partner Violence Across the Life Course. *Journal of Quantitative Criminology*, 28, s. 319–346.
- Charles, P. och Perreira, K.M. (2007). Intimate partner violence during pregnancy and 1-year post-partum. *Journal of Family Violence*, 22, s. 609–619.
- Cho, H. (2011). Racial Differences in the Prevalence of Intimate Partner Violence Against Women and Associated Factors. *Journal of Interpersonal Violence*, 27(2), s. 344–63.
- Cohen, J. (1992). A power primer. *Psychological Bulletin*, 112(1), s. 155–159.
- Cohen, E. och Felson, M. (1979). Social change crime rate trends: A routine activity approach. *American Sociological Review*, 4(44) s. 588–608.
- Cornaglia, F., Feldman, N.E. och Leigh, A. (2014). Crime and mental well-being. *Journal of Human Resources*, 49(1): 110–140.
- Delegationen mot segregation, (Delmos) (2021). *Segregation i Sverige. Årsrapport 2021 om den socioekonomiska boendesegregationens utveckling*. Delmos 2021/334. Delegationen mot segregation.
- Djikanovic, B., Jansen, H.A., Otasevic, S. (2010). Factors associated with intimate partner violence against women in Serbia: a cross-sectional study. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 64(8), s. 728–35.
- Dobash, R.P. och Dobash, R.E. (2004). Women's violence to men in intimate relationships: Working on a puzzle. *British journal of criminology*, 44(3), s. 324–349.
- Ehrensaft, M.K., Moffitt, T.E. och Caspi, A. (2006). Is domestic violence followed by an increased risk of psychiatric disorders among women but not among men? A longitudinal cohort study. *The American Journal of Psychiatry*, 163(5): 885–892.
- Exner-Cortens, D., Eckenrode, J. och Rothman, E. (2013). Longitudinal associations between teen dating violence victimization and adverse health outcomes. *Paediatrics*, 13, s. 71–78.

- Field, A. och Caetano, R. (2004). Ethnic differences in intimate partner violence in the U.S. general population: the role of alcohol use and socioeconomic status. *Trauma Violence Abuse*, 5(4), s. 303–17.
- Firestone, J.M., Lambert, L.C. och Vega, W.A. (1999). Intimate violence among women of Mexican origin: Correlates of abuse. *Journal of Gender, Culture, and Health*, 4(2), s. 119–134.
- Fernbrant, C. (2013). *Violence against Foreign-Born Women in Sweden*. Lund: Lunds universitet.
- Franklin, C.A. och Menaker, T.A. (2014). Feminism, status inconsistency, and women's intimate partner victimization in heterosexual relationships. *Violence against women*, 20(7), s. 825–45.
- Frye, V., Galea, S., Tracy, M., Bucchiarelli, A., Putnam, S. och Wilt, S. (2008). The role of neighborhood environment and risk of intimate partner femicide in a large urban area. *American Journal of Public Health*, 98(8), s. 1473–1479.
- Galbiati, R., Henry, E., Jacquemet, N. och Lobeck, M. (2021). How laws affect the perception of norms: Empirical evidence from the lockdown. *PLOS ONE*, 16(9).
- Garcia, L., Hurwitz, E.L. och Krauss, J.F. (2005). Acculturation and reported intimate partner violence among Latinas in Los Angeles. *Journal of Interpersonal Violence*, 20(5), s. 569–590.
- Golden, S.D., Perreira, K.M. och Durrance C.P. (2013). Troubled times, troubled relationships: How economic resources, gender beliefs, and neighborhood disadvantage influence intimate partner violence. *Journal of Interpersonal Violence*, 28(10), s. 2134–2155.
- Holt, S., Buckley, H. och Whelan, S. (2008). The impact of exposure to domestic violence on children and young people: A review of the literature. *Child Abuse & Neglect*, 32 (8), s. 797–810.
- IBM (2013). *IBM SPSS Complex Samples 22*. Hämtat 2024-08-08 från: http://www.sussex.ac.uk/its/pdfs/SPSS_Complex_Samples_22.pdf.
- Johnson, M.P. (2006) Conflict and Control: gender symmetry and asymmetry domestic violence. *Violence Against Women*, 12(11), s. 1003–1018.
- Karimi, A., Mühlrad, H., Niknami, S., Ornstein, P. och Sandberg, A. (2024). *Våld i nära relationer: riskfaktorer och konsekvenser*. SNS Analys 102.
- Khalifeh, H., Hargreaves, J., Howard, L.M. och Birdthistle, I. (2013). Intimate partner violence and socioeconomic deprivation in England: findings from a national cross-sectional survey. *American Journal of Public Health*, 103(3), s. 462–72.

- Kimber, M., Adham, S., Gill, S., McTavish, J. och MacMillan, H.L. (2018). The association between child exposure to intimate partner violence (IPV) and perpetration of IPV in adulthood – A systematic review. *Child Abuse and Neglect*, 76, s. 273–286.
- Kjellberg, J. (2023). *Fri från (efter)våldet?: Om partnervåldsutsatta kvinnors motstånd, uppbrott och stödbehov*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Lown, E.A och Vega, W.A. (2001). Prevalence and predictors of physical partner abuse among Mexican American women. *American Journal of Public Health*, 91, s. 441–445.
- Lundgren, E., Heimer, G., Westerstrand, J. och Kalliokoski, A.-M. (2001). *Slagen Dam*. Umeå: Fritzes Offentliga Publikationer.
- Lövestad, S. och Krantz, G. (2012). Men's and women's exposure and perpetration of partner violence: an epidemiological study from Sweden. *BMC Public Health* 12(945), s. 1–10.
- Midi, H., Sarkar, S.K. och Rana, S. (2010). Collinearity diagnostics of binary logistic regression model. *Journal of Interdisciplinary Mathematics*, 13(3), s. 253–267.
- Morrison, A., Campbell, J., Sharpless, L. och Martin, S. (2024). Intimate Partner Violence and Immigration in the United States: A Systematic Review. *Trauma Violence Abuse*, 25(1), s. 846–861.
- NCK, Nationellt centrum för kvinnofrid (2014). *Våld och hälsa. En befolkningsundersökning om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*. Uppsala: NCK.
- Ornstein, P. (2017). *The price of violence: Consequences of violent crime in Sweden*. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), 2017:22.
- Paternoster, R., Brame, R., Mazerolle, P. och Piquero, A. (1998). Using the correct statistical test for the equality of regression coefficients. *Criminology*, 36(4), s. 859–866.
- Peterson, C., Kearns, M.C., McIntosh, W.L., Estefan, L.F., Nicolaidis, C., McCollister, K.E., Gordon, A. och Florence, C. (2018). Lifetime economic burden of intimate partner violence among US adults. *American Journal of Preventive Medicine*, 55(4): 433–444.
- Pinchevsky, G.M., och Wright, E.M. (2012). The Impact of Neighborhoods on Intimate Partner Violence and Victimization. *Trauma, Violence and Abuse*, 13(2), s. 112–132.
- Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige, ROKS (2022). *Kvinnors trygghet. Ett jämställt samhälle fyllt av våld*. Stockholm. Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige.

Skoog Waller, S. och Langeborg, L. (2018). "Jag önskar att dom hade trott mig": En kartläggning av våld i nära relationer i Gävle kommun 2017. Gävle: Gävle kommun; Gävle University Press.

Sveriges Kommuner och Regioner, SKR (2020). *Det boendesociala arbetet i förändring. Erfarenheter från sex kommuner*. Stockholm: Sveriges Kommuner och Regioner.

Tillyer, M.S., Wilcox, P. och Gialopsos, B.M. (2010). Adolescent schoolbased sexual victimization: Exploring the role of opportunity in a genderspecific multilevel analysis. *Journal of Criminal Justice*, 38(5), s. 1071–1081.

United Nations Office on Drugs and Crime, UNODC, och United Nations Economic Commission for Europe, UNECE (2010). *Manual on Victimization Surveys*. Geneva: United Nations.

Vittinghoff, E. och McCulloch, C.E. (2007). Relaxing the rule of ten events per variable in logistic and Cox regression. *American journal of epidemiology*, 165(6), s. 710–718.

Wright, E.M. och Benson, M.L. (2011). Clarifying the effects of neighborhood disadvantage and collective efficacy on violence "behind closed doors". *Justice Quarterly*, 28(5), s. 775–798.

Xie, M. och Lynch, J. (2016). The Effects of Arrest, Reporting to the Police, and Victim Services on Intimate Partner Violence. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, vol. 54(3), s. 338–378.

Zhang, J. och Yu, K.F. (1998). What's the relative risk? A method of correcting the odds ratio in cohort studies of common outcomes. *Jama*, 280(19), s. 1690–1691.

Bilagor

Bilaga 1. Genomgång av mått på våld

I tabell B1 redogörs för mått på de olika typer av våld som ingår i kategorierna icke-fysiskt våld, respektive fysiskt våld eller hot. I det sammantagna måttet på våld ingår samtliga av dessa typer av våld.

I analyserna i bilaga 2 ingår även kränkningar i det sammantagna måttet på våld och i den kategori som avser icke-fysiskt våld. Den mäts genom frågan ”Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång sagt eller gjort saker som har fått dig att känna dig kränkt, hånad, nedvärderad eller förödmjukad?”

Tabell B1. Beskrivning av mått på olika typer av våld och fördelning inom kategorier avseende icke-fysiska våldsformer respektive fysiska våldsformer eller hot.

Typ av våld	Mäts via
Fysiska former av våld eller hot	
Misshandel	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång på ett våldsamt sätt hållit fast dig, knuffat dig, dragit dig i håret, gett dig en örfil eller liknande?
Grov misshandel	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång slagit dig med knytnäve eller med ett föremål, tagit stryptag på dig, sparkat dig eller liknande?
Våld med vapen	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång skadat dig genom att använda en kniv eller ett skjutvapen?
Sexuellt våld genom oaktsamhet	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång haft sex med dig fast han/hon borde förstått att du inte ville?
Sexuellt våld genom tvång	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång haft sex med dig, eller gjort något sexuellt med dig mot din vilja genom att använda hot eller våld?
Sexuellt våld genom utnyttjande av utsatt eller hjälplös situation	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång haft sex med dig, eller gjort något sexuellt med dig när du befann dig i en utsatt eller hjälplös situation?
Hot	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång hotat dig så att du blev rädd?
Hot med vapen	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång hotat att skada dig med en kniv eller ett skjutvapen?
Icke -fysiska våldsformer	
Materiellt våld	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång slagit sönder eller på annat sätt förstört saker så att du blev sårad eller skrämmd?
Ekonomiskt våld	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång bestämt över dina pengar eller över annat som rör din ekonomi mot din vilja?
Digitalt våld	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång använt sig av mobil, surfplatta eller dator på ett sätt som gjorde att du kände dig övervakad eller kontrollerad?
Kontrollerande beteende	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång bestämt eller försökt bestämma vad du får eller inte får göra?
Trakasserier och stalkning	Har en nuvarande eller tidigare partner någon gång förföljt eller trakasserat dig?

Bilaga 2. Övriga tabeller

I tabell B2 och B3 redovisas resultat från analyserna av risken för att utsättas för våld i någon form, respektive risken för att utsättas för icke-fysiskt våld, där kränkningar är inkluderade.

Tabell B2. Risk för utsatthet för någon form av våld (inklusive kränkningar och förolämpningar) av en nuvarande eller tidigare partner 2022, enligt multivariat logistisk regression. Analyser av samtliga respektive kvinnor och män separat. Riskkvoter (RR) och signifikansnivåer samt test av förekomst av könsskillnad (z-värde) i faktorernas betydelse.

Oberoende variabler	Samtliga (RR)	Kvinnor (RR)	Män (RR)	Könsskillnad (z-värde)
Kvinna (man referens)	1,13			
Ålder (referens 45 år och äldre)				
16–29 år	2,17***	2,54***	1,70**	1,93
30–44 år	1,53***	1,62***	1,42*	0,64
Utländsk bakgrund (referens svensk bakgrund)	1,11	0,99	1,29	-1,16
Högsta utbildningsnivå (referens eftergymnasial utbildningsnivå)				
Förgymnasial	1,26	1,17	1,26	-0,30
Gymnasial	1,19*	1,28*	1,10	0,92
Ej sammanboende (referens sammanboende)	1,74***	1,91***	1,51***	1,49
Har barn (referens har ej barn)	1,43***	1,54***	1,28	1,04
Socioekonomisk boendestyp (referens områdestyp med goda socioekonomiska förutsättningar)				
Områden med socioekonomiska utmaningar	1,30*	1,23	1,38	-0,41
Socioekonomiskt blandade områden	1,08	1,10	1,06	0,24
Individens disponibla inkomst (referens kvartil 4)				
Kvartil 1	1,01	0,95	1,11	-0,55
Kvartil 2	0,98	0,83	1,21	-1,64
Kvartil 3	0,98	0,90	1,05	-0,73

Asterisk (*) indikerar statistisk signifikans. * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Tabell B3. Risk för utsatthet för någon form av icke-fysiskt våld (inklusive kränkningar och förolämpningar) av en nuvarande eller tidigare partner 2022, enligt multivariat logistisk regression. Analyser av samtliga respektive kvinnor och män separat. Riskkvoter (RR) och signifikansnivåer samt test av förekomst av könsskillnad (z-värde) i faktorernas betydelse.

Oberoende variabler	Samtliga (RR)	Kvinnor (RR)	Män (RR)	Könsskillnad (z-värde)
Kvinna (man referens)	1,07			
Ålder (referens 45 år och äldre)				
16–29 år	2,06***	2,36***	1,68**	1,52
30–44 år	1,42***	1,48**	1,35	0,43
Utländsk bakgrund (referens svensk bakgrund)	1,19	1,11	1,28	-0,61
Högsta utbildningsnivå (referens eftergymnasial utbildningsnivå)				
Förgymnasial	1,42**	1,40*	1,34	0,20
Gymnasial	1,21*	1,33*	1,10	1,13
Ej sammanboende (referens sammanboende)	1,72***	1,94***	1,44**	1,76
Har barn (referens har ej barn)	1,46***	1,57***	1,33	0,91
Socioekonomisk boendestyp (referens områdestyp med goda socioekonomiska förutsättningar)				
Områden med socioekonomiska utmaningar	1,29	1,20	1,39	-0,52
Socioekonomiskt blandade områden	1,04	1,05	1,03	0,12
Individens disponibla inkomst (referens kvartil 4)				
Kvartil 1	0,97	0,89	1,13	-0,79
Kvartil 2	0,94	0,81	1,16	-1,51
Kvartil 3	1,01	0,97	1,05	-0,38

Asterisk (*) indikerar statistisk signifikans. * = $p < 0,05$, ** = $p < 0,01$, *** = $p < 0,001$.

Brå – kunskapscentrum för rättsväsendet

Myndigheten Brå verkar för att brottsligheten minskar och tryggheten ökar i samhället. Det gör vi genom att ta fram fakta och sprida kunskap om brottslighet, brottsbekämpning och brottsförebyggande arbete till främst regeringen, rättsväsendets myndigheter och brottsförebyggande aktörer, men även allmänheten.

Publikationen finns som pdf på www.bra.se. På begäran kan Brå ta fram ett alternativt format. Frågor om alternativa format skickas till tillgangligt@bra.se

Vid citat eller användande av tabeller, figurer och diagram ska källan Brå anges. För att återge bilder, fotografier och illustrationer krävs upphovspersonens tillstånd.

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention

Box 1386/Tegnérgatan 23, SE-111 93 STOCKHOLM
Tel +46 (0) 8 527 58 400, registrator@bra.se, www.bra.se

urn:nbn:se:bra-1218